COMPLEXUL MUZEAL DE ȘTIINȚELE NATURII
„IOAN BORCEA" — BACĂU

STUDII ȘI COMUNICĂRI 1980 — 1993 | 339 — 341

CONȚRIBUȚII LA ZOOGEOGRAFIA LUI PRATOBOMBUS HAEMATURUS ÎN ROMÂNIA, CU PRIVIRE SPECIALĂ ASUPRA UNUI BIOTOP DIN MUNȚII MĂCINULUI (DOBROGEA)

SIMONA FESCI

În alcătuirea acestei lucrări am folosit material entomologic aflat în colecțiile muzeelor de istorie naturală din București „Grigore Antipa" și Bacău, la determinarea căruia am contribuit. Insectele au fost colectate de : Xenia Palade, Medeea Weiberg, Aristița Goagă, A. Roșca, A. Constantinescu.

Arealul lui *Pratobombus haematurus* Kriech., se înscrie într-un climat continental de nuanță silvostepică având o teemperatură medie anuală de 8—11°C ; temperatura medie a lunii iulie de +18°C până la +23°C și a celei din ianuarie de —1°C până la —3°C ; numărul mediu al zilelor de vară ($t^{\circ} \geqslant 25°C$) este de 75 de zile ; precipitațiile medii sunt de 400—700 mm.

Vegetația naturală a regiunilor cercetate este caracteristică silvostepei, pădurile mezofile și xeroterme mult rărite incluzând *Quercus pubescens, Q. pedunculiflora, Q. robur, Fraxinus orientalis,* specii de *Tilia, Carpinus, Fagus,* cu un parter bogat în specii de *Festuca, Andropogon, Artemisia, Achillea, Stipa* etc. În mare măsură locul vegetației naturale a fost luat de culturi cerealiere, viță de vie, plante tehnice și salcâm.

Pe fondul vegetal bogat în elemente submediteraneene și pontice își are biotopul *Bombus haematurus,* specie oriental-mediteraneană, răspândită în pădurile din Peninsula Balcanică, Caucaz și Asia Mică.

În România, specia este rar întâlnită, ea trăind de predilecție în sudul țării — *Dobrogea, Muntenia, Oltenia.* Astfel, în *Dobrogea* specia populează munții joși ai Măcinului (467 m), Podișul Babadag și SV provinciei. Semnalări anterioare se datorează lui W. Knechtel (1962) la Niculițel (320 m) și Babadag (200 m). Exemplarele cercetate de mine provin din jud. *Tulcea — Munții Măcinului (Dl. Cocoș,* 249 m — 2 ex., , 9.06.1973, *Podișul Babadag* — 4 ex., , 19-21.06.1963, 1 ex. , 21.07.1962 ; jud. *Constanța — Băneasa* — 1 ex. , 29.05.1965. Specia a fost întâlnită în pădurile din jurul Bucureștiului — *Comana, Periș* (W. Knechtel, 1962) ; *Mogoșoaia* — 2 ex., , 1 ex. 15.06.1962 ; *Căldărușani* — 2 ex., , 12.06.1958 ; *Băneasa* — 2 ex., 22.06.1969. De asemenea specia a fost colectată în jud. *Caraș-Severin* pe valea Cernei — *Herculane* (Mt. Domogled, 1 000 m) — 2 ex. , 19.05.1963.

În Munții Măcinului pe Dealul Cocoș s-au făcut observații asupra componenței populațiilor de *Bombus*. Cu această ocazie s-a remarcat coabitara a 4 specii, spectrul floristic al sarcinei polinice (det. Constanța Andrei, I.C.P.A.) și modificarea acestuia în cursul aceleiași veri la 3 specii.

BOMBUS TERRESTRIS L., platicefal, 1 ex., , 17.07.1973 ; 1 ex. , 2.04.1975.

BOMBUS HAEMATURUS Kriech, brahicefal, 1 ex. , 9.06. 1973. a arătat o preferință pentru *Lamium (fam. Labiatae)* — 80%.

BOMBUS HORTORUM L., stenocefal, 1 ex. , 8.06.1973 a fost găsit pe *Teucrium chamaedrys* (fam. *Labiatae)* — 100%.

BOMBUS AGRORUM Fabr., dolicocefal. 6 ex. . 8-9.06.1973 aveau în componența sarcinei polinice pe *Stachys annua* (fam. *Labiatae)* — 100% ; 12 ex. , preferau *Phacelia tenacetifolia* (fam. *Hydrophylaceae)* — 80%, *Coriandrum sativum* (fam. *Umbeliferae)* — 4%, *Stachus annual* (fam. *Labiatae* — 12%, *Vicia sativa* și *Lathurus* (fam. *Leguminosae*) cât 2%. Tot în această perioadă s-au colectat 4 ex. . Aceeași specie, 4 ex. în 17.07.1973 colectase polen de *Lamium maculatum* (fam. *Labiatae)* — 49%, *Vicia sativa* — 45 %, *Salvia* (fam. *Labiatae)* și *Tilia* (fam. *Tiliaceae)* — câte 2%, *Cihorium* (fam. *Compositae* și *Trifolium* (fam. *Leguminoase)* — câte 1%. La aceeași epocă s-au colectat 6 ex.

Se observă astfel că *Bombus agrorum* colectează fie în exclusivitate de pe fam. *Labiatae* (100%), fie, în alte probe de pe fam. *Hydrophylaceae* — 80%, fam. *Labiatae* — 12%, familiile *Umbeliferae* și *Leguminosae câte* 4 %. În iulie, specia adună polen de pe plante aparținând familiilor *Labiatae* — 51%, *Leguminosae* — 46%, *Tiliaceae* — 2% *Compositae* — 1%. Faelia, plantă meliferă de cultură în România, are perioada de înflorire de o lună (vara) condiționată de momentul însămânțării. Polenul său, de foarte bună calitate, este stimulent energic prioritar pentru Apoidee (albine, bondari etc.) : din această cauză are o dominanță netă în sarcina polinică față de celelalte plante, cărora le cedează ulterior locul. Acestea din urmă au o fază de înflorire eșalonată de mai lungă durată (cca 2 luni) întrun anotimp.

Din cele de mai sus reiese diferențierea în nișe ecologice a speciilor de *Bombus*. În funcție de conformația cefalică, precum și fluctuația selenară a aceleiași specii, legat de perioadele de înflorire ale vegetației.

CONCLUZII

În urma determinării speciilor de bondari aflate în colecțiile muzeelor de istorie naturală din București și Bacău, s-a extins aria lui *Protobombus haematurus* în sudul României în etajul bioclimatic de silvostepă. Cercetându-se coabitarea speciilor de *Bombus haematurus, B. hortorum, B. agrorum* în biotopul Dealului Cocoș (Munții Măcinului) s-a remarcat în aceeași perioadă, prin determinări de polen, preferința

speciilor pentru anumite plante și familii vegetale (procentual), precum și fluctuația sezonală a acestei preferințe, legat de fenomenele vegetației.

CONTRIBUTION A LA ZOOGEOGRAPHIE DU PRATOBOMBUS HAEMATURUS EN ROUMANIE DU BIOTOP DES MONTAGNES DE MĂCIN

R e s u m é

Par la suite de la détermination des espèces de bourdons existents dans les collections des musées d'histoire naturelles de Bucarest et de Bacău, la surface de *Pratobombus haematurus* s'est élargie dans la sud de la Roumanie au niveau bioclimatique de sylvosteppe. En étudiant la cohabitation des espèces de *Bombus haematurus, B. hortorum* și *B. agrorum* dans le biotope du Dealul Cocoș (les montagnes de Măcin) on ce remarque, plurant la mème periode de temps par des déterminations de pollen, la préférance des espèces pour certaines plantes et familles végétales ainsi que la fluctuation sesonière de cette préférence, lié aux des phenophases de la végétation.

BIBLIOGRAFIE

1. KNOCHTEL W.K., 1955 — *Fauna R.P. Române,* vol. IX, fasc. 1, Hymenoptera, Ed. Acad. R.P.R., București.
2. X X X 1962 — *Bombine dobrogene*, Șt. și cerc. de biol. ser. Biologie animală, T.XIV, nr. 2, Ed. Acad. R.P.R. București.